

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Lukáš Kozák
Téma práce:	Přímá demokracie ve 21. století: výzvy a úskalí (včetně prognózy budoucího vývoje)
Rozsah práce:	94 stran vlastního textu (260 670 znaků)
Datum odevzdání práce:	26. 11. 2021

1. Aktuálnost (novost) tématu

Přímá demokracie sama o sobě představuje tradiční politologické téma, jak můžeme vidět u Aristotela, Rousseaua a dalších. S technologickým rozvojem však odpadly praktické bariéry, jež ji činily obtížně proveditelnou na celostátní úrovni, a v minulosti vedly k tomu, že se omezovala především na klíčová rozhodnutí spojená se suverenitou určitého územního celku. Dnes můžeme slyšet zejména od populistických politiků, že je potřeba navrátit moc lidu, a proto slibují v případě svého zvolení zavádět či rozšiřovat referenda. Maďarská zkušenost však ukazuje, že dostanou-li se populisté k moci, přestanou vidět v referendu a přímé demokracii obecně pouze pozitiva, a naopak se snaží ztížit možnost vyvolání referenda, které by mohlo ohrozit jejich vládní politiku. Jaké jsou tedy výhody a nevýhody přímé demokracie v současném on-line světě? Mohou převážit či alespoň kompenzovat nevýhody, resp. nedostatky zastupitelské demokracie? Znovupromyšlení těchto otázek a jejich aplikaci na současnost se věnuje předložená diplomová práce.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Teorie demokracie obecně, jakož i přímé demokracie zvláště, je dnes podrobně rozpracovaná. Autor práce se nicméně rozhodl zaměřit na tři zevrubně zpracované publikace: Political representation z roku 2009, The end of representative politics z roku 2015 a The Routledge Handbook to Referendums and Direct Democracy z roku 2018, které pro české prostředí obohacuje o poznatky sociologa Daniela Prokopa publikované v jeho knize Slepé skvrny z roku 2020. Pouze okrajově jsou použité jiné zdroje. Metoda diplomantovy práce spočívá zejména v kritickém čtení těchto textů a v přehledném shrnutí jejich závěrů pro českého čtenáře. S ohledem na úroveň debaty o ústavním zákoně o (celostátním) referendu v České republice je nicméně takovéto zpracování významným přínosem.

3. Formální a systematické členění práce

Diplomová práce je formálně členěna do čtyř částí, které konfrontují zastupitelskou a přímou demokracii, jak z hlediska teoretického vymezení (1. a 3. část práce), tak v praxi pozorovaných výhod a nevýhod (2. a 4. část práce).

4. Vyjádření k práci

Diplomant formuloval své výzkumné otázky přímo do podnadpisu práce, který zní: Je zastupitelská demokracie nemocná a může být přímá demokracie lékem, nebo jen přitíží v nemoci? Odpovědi se rozhodl hledat v klíčové přehledové literatuře a až na výjimky, jako je třeba koncept „voličské kompetence“, tyto závěry nezpochybňuje, a naopak je podporuje sociologickými studiemi z České republiky. Dle diplomanta tak referendum na celostátní úrovni s sebou přináší více potenciálních komplikací, než tvrzená neresponsivita a další nedostatky zastupitelské demokracie. Přestože se diplomant opírá o přesvědčivé argumenty, jež jsou v českých veřejných debatách o referendu namnoze opomíjeny, postrádám v jeho práci přímou konfrontaci s argumenty autorů, kteří by prvky přímé demokracie (a nikoli pouze referendum na celostátní úrovni)

prosazovali. Pokud by diplomant zamýšlel téma práce dále rozpracovat, mohl by být pro něj zajímavý třeba koncept radikální demokracie.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Ano
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Nejedná se o plagiát, zdroje byly řádně citovány
Logická stavba práce	Ano
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Viz výše sub 2.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Ve vztahu k cíli, který si diplomant stanovil, je provedená analýza dostatečná
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafická úprava a členění textu jsou přehledné
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je čtivá a prošla důkladnou jazykovou korekturou

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě a jako otázky navrhuji následující: Jaké jiné formy přímé demokracie, kromě místního referenda a participačních rozpočtů na úrovni místní samosprávy, byste doporučil a proč? Jaká je Vaše prognóza budoucího vývoje přímé demokracie?
Navržený klasifikační stupeň	V závislosti na průběhu obhajoby navrhuji známku výborně.

V Praze dne 16. 1. 2022

Doc. JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.
oponentka